

REMISSYTTRANDE

2022-02-22

Dnr 0519/21

Er referens: Ju2021/04215

Remissyttrande över Utkast till lagrådsremiss: *Skärpta straff för olovlig körning och rattfylleribrott*

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade utkast på remiss och lämnar följande synpunkter.

Avsnitt 4: Skärpta straff för grov olovlig körning, rattfylleri och grovt rattfylleri

Grov olovlig körning

Brå har inget att erinra mot förslagen gällande olovlig körning. Samtidigt vill Brå poängtera att ett viktigt skäl till promemorians förslag var att återfall i trafikbrottslighet var ”mycket vanligt”. Denna slutsats byggde dock på en misstolkning av återfallsstatistiken och ett konstaterande att återfall i trafikbrottslighet var ca. tre gånger högre än den faktiska återfallsnivån. I utkastet till lagrådsremissen har formuleringen om återfall justerats något. Nu motiveras i stort sett samma förslag om skärpta straff för olovlig körning av att återfall i brott mot trafikbrottslagen är ”förhållandevis vanligt”, men utan att utkastet redovisar några uppgifter som visar att återfall i trafikbrottslighet är vanligare än återfall i någon eller några andra typer av brott.

Rattfylleri och grovt rattfylleri

Brå har inget att erinra mot förslaget om att en ny kvalifikationsgrund införs för grovt rattfylleri, som innebär att det vid bedömningen av om brottet är grovt särskilt ska beaktas om föraren tidigare gjort sig skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri. Förslaget framstår som rimligt mot bakgrund av utkastets argument om att återfall i grovt rattfylleri enligt forskningen tycks ge ett begränsat genomslag i straffmättningspraxis.

Däremot menar Brå att höjningarna av maximistraffen för rattfylleri respektive grovt rattfylleri inte framstår som ändamålsenliga. Huvudargumenten i promemorian för att maximistraffet för rattfylleri och grovt rattfylleri skulle höjas var i första hand att det fanns ett behov av ett ytterligare utrymme för att kunna göra en mer nyanserad bedömning av rattfylleribrott av normalgrad ifall det skulle föreligga ”exceptionellt försvårade omständigheter”, vilket Brå menar torde kunna hanteras genom att sådana fall i stället rubriceras som grovt rattfylleri. Det var som en konsekvens av den föreslagna höjning av straffmaximum för normalgradsbrottet som maximistraffet för grovt rattfylleri också skulle höjas – för att det högsta straffet för grovt rattfylleri även fortsättningsvis skulle överstiga det föreslagna straffet för rattfylleri med tillräcklig marginal.

Utkastet motiverar behovet av straffhöjningarna i stället genom att hänvisa till att straffmättningspraxis idag inte är tillräckligt nyanserad, att det borde finnas utrymme för en strängare bedömning av gärningar som framstår som allvarliga, samt av att höjda maximistraff ”kan vara ett sätt att uppnå en skärpt syn på sådana allvarliga fall”.

Utkastets redovisning av utdömda påföljder för grovt rattfylleri visar att det år 2020 bara var i 2 promille av lagföringarna för grovt rattfylleri (7 fall av närmare 3000 totalt), som den dömda fick ett fängelsestraff som var längre än sex månader. Det innebär att i stort sett samtliga lagföringar ledde till ett straff i den lägsta kvartilen av straffskalan. Det finns därmed gott om utrymme för en mer nyanserad bedömning av allvarligare fall inom ramen för den befintliga straffskalan.

Införandet av den nya kvalifikationsgrunden kommer i sig innebära en höjning av de utdömda straffen genom att fler fall kommer dömas som grovt rattfylleri. Om man därutöver vill åstadkomma en mer nyanserad bedömning av de grova brotten anser Brå att andra vägar att förändra lagstiftningen behöver övervägas.

Avsnitt 5 och Avsnitt 6

(Ett oaktsamhetsansvar införs för olovlig körning och regleringen renodlas, respektive Tillfälligt omhändertagande av fordonsnycklar).

Mot bakgrund av utkastets argument tillstyrker Brå förslagen.

Detta yttrande avges av tf. generaldirektör Björn Borschos efter föredragning av enhetschef David Shannon.

Björn Borschos

David Shannon